

феудалци са њиховом тевабијом закупом везаних сељака. И тада томе устанку исто онолико недостаје националнога нерва, као што га није имао, рецимо, ни велики покрет арбанашких бегова и спахија противу тансиматског законодавства у четрдесетим годинама прошлога века, чије је средиште такође била Валона, јер исто онако као што су се спахије тада буниле противу султановог покушаја да уравни феудализам, исто се тако очајно они данас бране противу развоја, који према политици упадача за Запада мора раскрстити са феудалном анархијом. Јер ма како да је извесно да су Италијани носиоци једног безобзирног империјализма, исто тако је несумњиво отпор албанских феудалаца противу њих изигравање тринаестог противу двадесетог века, а улог борбе није национална слобода албанскога народа, већ феудална слобода арбанашких великаша. Када би народна мисао покретала најновије догађаје и давала им своје обележје, сеоске чивчије морали би са оним истим огорчењем као противу Италијана дизати се и противу својих феудалних господара, под чијим су притиском они постали и остали једна врста најбеднијих људи у свој Европи и ништа не говори убедљивије о неутешној средњевековности прилика, чак и у најразвијенијим албанским областима, од слепо послушности коју закупци чивчије показују према спахијама, да се краве и да гину за одржавање свога сопственог робовања. Али како подвајање и цепкање спада у суштину феудализма, то ни бегове и спахије ништа даље не веже то тренутно сузбијање италијанскога упада; иначе је свака од великих спахијских